

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.128/2019/12/I. szám

A Győri Ítéltábla az Udvarhelyi Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Bede Péter ügyvéd által képviselt **I.r. és II.r.**, a Herczeg&Gyürky Ügyvédi Társulás által képviselt **III.r. alperes** ellen szerződés és tisztességtelen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Veszprémi Törvényszék 2019. március 18. napján kelt 1.P.20.195/2019/4. számú ítélete ellen a felperes által 5. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasítja.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, megállapítja, hogy a felperes és az I. és II.r. alperes között 2008. március 19. napján kötött ... ügyletazonosítójú, a 189/2007. számú közjegyzői okiratba foglalt ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződése érvénytelen.

Az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit mellőzi. Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása körben az iratokat az elsőfokú bíróságnak küldi meg.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás szerint a felperes mint adós és zálogkötelezett 2008. március 19-én ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott, ... ügyletazonosítójú, közjegyzői okiratba foglalt lakáscélú kölcsönszerződést kötött az I. és II.r. alperesek által használt általános szerződési feltételek felhasználásával az I. és II.r. alperesekkel mint hitelezőkkel.

A szerződés I. pontjában a hitelezők kötelezettséget vállaltak arra, hogy a közjegyzői okiratban meghatározott összegben és feltételekkel az adós részére svájci frankban nyilvántartott lakáshitelt nyújtanak vásárlási célra a közjegyzői okiratban megjelölt ingatlanon alapított jelzálogfedezet mellett. A felperes tudomásul vette, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerülnek megállapításra. A hitelezők az I.r. alperes által alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamot a bankfiókokban teszik közzé.

A kölcsön összege a szerződéskötés napján érvényes, az I.r. alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon 83.182,52 CHF volt, melynek forint ellenértéke a szerződéskötés napján 12.870.000,-

Ft. A kölcsön összegnek devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, az I.r. alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt, melyről az adósokat az I. és II. r alperes a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatta. A kölcsön futamideje a szerződés III.1. pontja szerint 300 hónap, lejárat 2032. április 30. A kölcsön induló THM-je 6,45 %, a hiteldíj (kamat és kezelési költség) változó mértékű; az ügyleti kamat a közjegyzői okirat aláírásakor évi 3,95 %. A II.2. pont értelmében a kezelési költség a közjegyzői okirat aláírásakor évi 2,04 %, azt az adós a folyósítás napjától köteles volt a hitelező részére megfizetni.

A szerződés III. pontjában a felperes kötelezte magát, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön - az esetleges árfolyamváltozások figyelembe vételével megállapított - forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, valamint annak járulékait (ügyleti kamat, kezelési költség) továbbá a késedelmi kamatot a közjegyzői okirat szerint az esedékességkor megfizeti a hitelezőknek.

A szerződés részévé vált, a lakáscélú, jelzálog típusú konzorciális **Bank** hitelekéről szóló üzletszabályzat II.5.1. pont szerint a Hitelezők a folyósított hitelösszegek után a hitel visszafizetésének időtartama alatt a fennálló hiteltartozás utána mindenkor hatályos hirdetményben közzétett változó mértékű ügyleti kamatot vagy kamatperiódusonként állandó kamatot, továbbá változó mértékű kezelési költséget számítanak fel. A hitelezők a kölcsönt forintban folyósítják.

A hitelezők az adósok részére a tőketörlesztésre a futamidő első 53 hónapjára haladékot, azaz türelmi időt biztosítottak. A türelmi idő alatt az adósok csak a hiteldíjat (kamat, kezelési költség) voltak kötelesek megfizetni, majd annak lejártát követően a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel voltak kötelesek teljesíteni. A törlesztőrészlet induló összege az I.r. alperes által 2007. március 19-én alkalmazott deviza eladási árfolyamon 411,12 CHF-nek megfelelő 64.250,- Ft volt, melyből a kezelési költség 21.879,- Ft. A hiteldíj havonta, majd a türelmi idő lejártát követően a tőke és a hiteldíj havonta minden hónap 4. napján volt esedékes. A szerződés III.2. pontjában a felek megállapodtak, hogy a kölcsön folyósítását követő naptári hónap negyedik napjától számított öt éven keresztül - az esetleges kamat-, kezelési költség és árfolyamváltozásra tekintet nélkül - a kölcsönnek a havi törlesztőrészlete állandó: fix törlesztő részlet. Amennyiben a kölcsön folyósítását követő naptári hónap negyedik napjától számított öt éven belül a hiteldíj, vagy a devizának az I.r. alperes által alkalmazott eladási árfolyama eltér a szerződésben rögzített mértéktől és emiatt a fix törlesztőrészlet csak a hiteldíj egy részének a megfizetésére elegendő, a hiteldíjnak a ki nem egyenlített része a kölcsöntőke összegét növeli. A kölcsön folyósítását követő naptári hónap negyedik napjától számított ötödik évet követően az egyes, devizában megállapított törlesztőrészletek fizetendő forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg.

A felek a kölcsön biztosítékeként az I.r. alperes javára jelzálogjogot kötöttek ki a felperes tulajdonában álló **település 1... hrsz. alatti ingatlanra**.

A szerződésnek általános szerződési feltételként részévé vált a V.4. pont alábbi szövegű második bekezdése:

„Az adós és a zálogkötelezett a szerződés aláírásával tudomásul veszi, hogy a forint deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adós és a zálogkötelezett kijelenti, hogy tudomása van arról, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelentette, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tett és a fizetőképességüknek megfelelően mérlegelte”.

Az I. és II.r. alperes a felperest az általa 2007. március 5-én aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban tájékoztatta arról, hogy az **Bank neve** Nyrt a forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás- és kezesség típusú kölcsön összegét forintban folyósítja, a folyósított összeg a folyósítás napján érvényes az **Bank neve** Nyrt által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik, az egyes törlesztőrészletek forint összegét az **Bank neve** Nyrt az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. A kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik, CHF esetében bármilyen irányban és bármilyen mértékben, ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A felperes az iratban kijelentette, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette, a felmerülő kockázatot viseli.

Az hitelezők a kölcsönszerződést a felperes nemteljesítése okán 2011. augusztus 25-én közokiratba foglaltan azonnali hatállyal felmondták, majd a szerződésből eredő követelésüket a III.r. alperesre engedményezték.

Az I.r. alperes 2015. április 28-án teljesítette a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) szerinti elszámolási kötelezettségét, majd a III.r. alperes a 2015. június 15-én kelt levelében az engedményezés időpontjával elkészített pontosított elszámolást közölte a felperessel. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes a pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződésnek az I., III. és III. 2. pontjában meghatározott, értékállandósági kikötés alkalmazására vonatkozó rendelkezései jogszabályba [1959. évi IV. tv. (rPtk.) 209. § (4) bek. és 205. § (3) bek.] ütközés miatt érvénytelenek és tisztességtelenek és ezáltal a szerződés is érvénytelen:

Arra hivatkozott, hogy az árfolyamváltozás mértékére, ennek kockázataira, az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletek emelkedésére gyakorolt hatására vonatkozóan semmilyen érdemi tájékoztatást nem kapott. A svájci frank árfolyamának alakulását, változását 25 évre visszamenőlegesen tartalmazó írásbeli tájékoztatás elmaradása miatt számára nem volt világos és érthető a szerződésnek többek között azon kitétele, miszerint amennyiben az eladási árfolyam eltér a szerződésben rögzített mértéktől, a hiteldíj ki nem egyenlített része a kölcsöntőke összegét növeli. A bank ugyanis nem mutatta be írásban annak reális valószínűségét, hogy az árfolyamváltozásoknak mekkora kockázati kihatása van a törlesztőrészletek, ill. a kölcsöntőke összegének alakulására, így lényegében elhallgatta azt a tényt, hogy a kölcsöntőke összege, illetve az egyes törlesztőrészletek vállalhatatlan mértékben emelkedhetnek majd.

Kérte annak megállapítását, hogy a szerződésnek I. pontjának a kezelési költség svájci frankban való meghatározására vonatkozó rendelkezése érvénytelen, mert nem lehet a kezelési költség mértékét az aktuális devizaárfolyam függvényévé tenni és a kezelési költségre értékállandósági kikötést alkalmazni.

Nem vitatta, hogy egyes törlesztőrészletek megfizetését elmulasztotta, de állította, hogy a megszűnt kölcsönszerződés semmissége és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása a felmondási okhoz képest elsőbbséget élvez, ezért kérte a felmondás érvénytelenségének a megállapítását. Mivel a II.r. alperes az érvénytelen kölcsönszerződés felmondását követően a III.r. alperesre engedményezte a követelését, kérte az engedményezés érvénytelenségének megállapítását is.

A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére a III.r. alperes által az elszámolásban közölt adatok figyelembevételével, az árfolyamváltozás mellőzésével elkészített számításai alapján kérte,

hogy az alperesekkel szemben fennálló tartozásába 14.888.381,27 Ft kerüljön beszámításra. Kérte az alperesek perköltségben való marasztalását is.

Az I. és II.r. alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte arra hivatkozva, hogy a felperes a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésébe ütközően a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére az eredeti állapot helyreállítás iránt terjesztett elő keresetet. Állították továbbá, hogy a felperes 2016. október 20-án kelt beadványában foglalt pontosított kereset meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül, melyhez nem járultak hozzá.

Érdemben a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérték. Állításuk szerint a felek deviza alapú kölcsön nyújtásában állapodtak meg, erről és az árfolyamkockázatról az adós megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott.

A kezelési költség kapcsán arra hivatkoztak, hogy az a banki adminisztrációért felszámított költségátalány, költségjellegű hiteldíj, a pénzügyi szolgáltatásokban annak alkalmazása általános és elfogadott, több jogszabály kifejezetten is nevesíti és elismeri jogszerű felszámíthatóságát. Mivel a kölcsöntőke devizában van nyilvántartva, az arra százalékosan felszámított költségátalány forintban történő meghatározása értelmezhetetlen.

A III.r. alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II.r. alperesek mint egyetemleges jogosultak részére 300.000 forint, a III.r. alperesnek 127.000 forint perköltséget, továbbá külön felhívásra az államnak 772.200 forint feljegyzett illetéket.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes tartalmilag a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte az árfolyamváltozás mellőzésével, így kereseti kérelme nem ütközött a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében írtakba.

Rámutatott, hogy a felperes a bíróság felhívására előadott, az ún. DH törvényeknek megfelelő keresetmódosítása nem ütközött az 1952. évi III. tv. (Pp.) 146/A. § tilalmába.

A felperes keresetének érdemi vizsgálata körében rögzítette, hogy a jogvita elbírálása során az rPtk és az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) rendelkezéseit az irányadók. A perbeli szerződés megkötésénél a felperes és a III.r. alperes a rPtk. 685. § d) pontjában írtak szerint fogyasztónak, maga a szerződés pedig a 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek minősült. Utalva az rPtk. 205. § (1) bekezdésére és az rPtk. 205/A.§ (1) bekezdésére megállapította, hogy az I.r. alperes által megfogalmazott és használt általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak.

Kifejtette, hogy az rPtk. 209.§ szerinti általános szerződési feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

Az EUB C-186/16. számú ítéletre, a 6/2013 PJE-re és az 1/2016 PJE-re utalva megállapította, hogy perbeli szerződés az I.1. pontjából - a kölcsön biztosítékairól rendelkező IV. pontra is tekintettel - egyértelműen megállapítható, hogy a perbeli kölcsön CHF devizanemben volt nyilvántartva, továbbá, hogy a forintban meghatározott kölcsönösszeg ezen kirovó pénznemben kifejezett egyenértékre kiszámítható a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyam alapján. A fentiek miatt nincs ellentétben a szerződés tárgyának meghatározása a C-

186/16. sz. EUB ítéletben írtakkal, az megfelel az rHpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak.

A bíróság az árfolyamkockázatról való tájékoztatás elmaradása, illetve meg nem felelősége miatt felhívott érvénytelenségi ok kapcsán kiemelte, hogy a Ptk. 205. § (3) bekezdésében meghatározott tájékoztatási kötelezettséget az rHpt. 203. § (1) (6) és (7) bekezdése konkretizálja. A tájékoztatási kötelezettség tartalmának vizsgálata során a 6/2013. PJE az irányadó azzal, hogy a tájékoztatás tisztességtelensége a 2/2014. PJE-ből következően az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó zsinórmértékéhez igazodva vizsgálható. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

A törvényszék rámutatott, hogy az I-II.r. alperesek becsatolták azt a kockázatfeltáró nyilatkozatot, amelyet a szerződés megkötését megelőzően a felperes rendelkezésére bocsátottak és amelyek tartalmát az adós saját aláírásával igazoltan megismert, az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette, továbbá kijelentette, hogy a felmerülő kockázatot viseli. A tájékoztató szövege egyértelmű, világos és közérthető, azta szerződés V.4. pontjával együtt értékelve az állapítható meg, hogy az I. és II. r alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás kielégítette a rHpt. és a 2/2014. PJE követelményeit is. A törvényszék utalt arra, hogy a szerződés megkötésénél eljáró banki ügyintézőtanúvallomása is azt támasztotta alá az ilyen típusú ügyletek esetében felhívták az ügyfél figyelmét az árfolyamkockázatra, kamatkockázatra, ill. arra, hogy ezek nyomán változhat a törlesztőrészleteknek és a tartozásnak az összege is.

A szerződéskötést megelőzően, bizonyítottan írásban megtörtént kockázatfeltárás megfelelt az EUB C-51/17. számú ítéletének 74., 75. és 78. pontja szerint követelményeknek is, mert egyértelműen és világosan tartalmazta, hogy a perbeli kölcsönnek van árfolyamkockázata, az árfolyam-elmozdulás bármikor, bármilyen mértékű lehet, az árfolyamváltozás milyen jellegű és nem elhanyagolható mértékű hatással lehet a felperes fizetési kötelezettségeire, a felperes terhére az árfolyamváltozás gazdaságilag jelentős következményt hordozhat és hogy az árfolyamkockázat a felperest terheli. A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a szerződéses futamidő hosszával egyező tartamú időszakra visszamenőlegesen be kellett volna mutatniuk az I-II.r. alpereseknek az árfolyam alakulását a felperes részére, mert az árfolyam jövőbeni alakulása a múltbeli árfolyam-mértékkel nincs oksági összefüggésben, az adott tájékoztatás pedig közérthetően kitért arra, hogy a CHF árfolyama a piaci mozgásából adódóan napról napra, bármilyen irányban és bármilyen mértékben változhat.

A kezelési költség felszámításával kapcsolatban a törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy az rPtk. 523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződésnél a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ez utóbbinak bankkölcsönszerződés esetén - a rPtk. 523. § (2) bekezdése értelmében - tartalmaznia kell a folyósított tőkeösszeg kamatát is. A szerződési jog alapvetően diszpozitív jellegéből és a szerződési szabadság rPtk. 200. § (1) bekezdésében rögzített elvéből következően azonban az ellenszolgáltatás a tőkén és a kamaton felül tartalmazhat az adós által teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is. A kamatot az adós a kölcsönösszeg mint idegen pénz használatáért fizeti, amely használati díj hivatott ellentételezni egyfelől a hitelezőnek azt a tisztas üzleti hasznát, amelynek elérése érdekében köti a maga részéről a kölcsönügyletet, másfelől az általa vállalt - az adós teljesítőképességében és ezáltal

a kölcsön visszafizetésében rejlő - kockázatot. Bankkölcsön esetén mindezen felül a hitelező szolgáltatása magában foglalja az adós hitelképességének vizsgálatával, a kölcsönszerződés előkészítésével, a folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és az esetleges behajtással kapcsolatos intézkedéseket is [ld. az 1996. évi CXII. tv. (rHpt.) 2. számú melléklet I.10.3. pont]. Ezeknek az adminisztratív jellegű szolgáltatásoknak a költségét a hitelező vagy az ügyleti kamatba beépítve érvényesíti, vagy külön nevesített költség, pl. kezelési költség címén tart rá igényt. Mindebből következően a kezelési költség a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásának körébe tartozik, a hitelintézet által nyújtott szolgáltatás (kölcsönnyújtás) ellenértékének egyik eleme (BDT2012. 2739), ennél fogva az arra vonatkozó általános szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha megszövegezése nem egyértelmű, nem érthető. A perbeli szerződés II.2. pontja, az I. r. és a II.r. alpereseknek a Konzorciális „**Bank Lakáshitelek**” Üzletszabályzat II.5.1., II.5.4. és II.5.5. pontja a kezelési költséget illetően azonban egyértelmű, világos rendelkezéseket tartalmaz. Erre figyelemmel a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (4) bekezdésének korlátozó szabálya folytán a kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint mivel a kölcsönszerződés nem érvénytelen, a felperes pedig maga is elismerte, hogy a kölcsön visszafizetésére irányuló szerződéses kötelezettségét nem teljesítette a hitelezőknek az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára alapított felmondásának érvénytelensége sem állapítható meg.

A törvényszék megállapította, hogy az rPtk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése alapján nem volt akadálya annak, hogy az I-II.r. alperesek a felperessel szembeni, a perbeli kölcsönszerződésből eredő követelésüket a III.r. alperesre engedményezzék. A felperes mint a perbeli kölcsönszerződés kötelezettje a vele szemben fennálló követelést érintő engedményezési szerződés érvénytelenségének vitatására a rPtk. 234. § (1) bekezdése és a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10. pontja alapján csak akkor lenne jogosult, ha olyan speciális körülmény állna fenn, amelynél fogva számára nem lényegtelen, hogy az eredeti jogosult vagy az engedményes számára kell a teljesítést eszközölnie. A felperes azonban ilyen speciális körülményt nem jelölt meg, ezért az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelme sem lehetett alapos.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a felperes teljes pervesztességére figyelemmel Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet tábla a pontosított kereseti kérelemnek helyt adva állapítsa meg a felperes által támadott szerződési pontok érvénytelenségét, ezáltal az egész szerződés érvénytelenségét és a kereseti kérelem szerint az rPtk. 237. § (1) bekezdése alapján az I.r., II.r. és III.r. alperesekkel szemben fennálló felperesi hiteltartozásba számítsa be a felperesi kimutatás szerint a felperest megillető 14.888.381,27 forintot.

Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Arra hivatkozott, hogy a törvényszék az érvénytelenségi okok körében tévesen alkalmazta a kereseti kérelemben meghivatkozott jogszabályhelyeket, valamint a 93/13/EGK irányelvet, az EUB C-51/17. számú, az EUB C-186/16. számú és az EUB C-26/13. számú ítéletet. Az árfolyamkockázat körében olyan tájékoztatás felel meg ugyanis a jogszabályi kritériumoknak, amely a konkrét ügyletre nézve átláthatóan mutatja be a fogyasztó számára a kockázat összes, az ügylet gazdasági következménye szempontjából a fogyasztóra potenciálisan gyakorolt és releváns, adott esetben jelentős hatását. Ebben a körben azon tényezők szerepe lett volna jelentős, amelyek az árfolyamváltozás hosszútávú trendjeire vonatkoznak. A hitelező által adott tájékoztatás általános kitételei alkalmatlanok arra,

hogy azok alapján a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a konkrét ügylet lehetséges árfolyamkockázatának vállalása tárgyában.

A másodfokú tárgyaláson kérte, hogy a bíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást a 93/13/EGK irányelv helyes értelmezését illetően abban az összefüggésben, hogy az alperes által adott tájékoztatónak az a szövegrészlete, mely szerint a svájci frank hitele lefelé és felfelé is változhat, az adott időszakot megelőző hosszabb távú helyzetre is figyelemmel mennyiben tekinthető megtevesztőnek, vagy korrekt tájékoztatásnak.

A III.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte hangsúlyozva, hogy az elsőfokú eljárás iratai között fellelhető kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma a kialakult bírói gyakorlat szerint is megfelelő tájékoztatást nyújtott a várható árfolyamkockázattal kapcsolatban. A kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelműen és közérthetően tartalmazta, hogy a devizaárfolyam napról napra változik bármilyen irányban és mértékben, ez az adós által fizetendő törlesztőrészlet mértékét akár jelentősen is növelheti, az ebből eredő kockázatokat az adósnak kell viselnie. Utalt a 6/2013. PJE-ben és a 2/2014. PJE-ben kifejtettekre. Hangsúlyozta, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat ismeretében a felperes nem lehetett abban a tudatban, hogy az árfolyamkockázat viselésének bármilyen korlátja lenne.

Az I.r. és II.r. alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben ugyancsak az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú költségeiben való marasztalását kérték. Az eljárás során tett valamennyi nyilatkozatukat fenntartva előadták, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen és megalapozottan döntött a kereset elutasításáról. A támadott ítélet ténybelileg és jogilag is megalapozott, a per tárgyát képező kölcsönszerződés érvénytelensége a felperes által megjelölt okok alapján nem állapítható meg.

Álláspontjuk szerint az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezés nem tisztességtelen, a hitelező az árfolyamkockázat vonatkozásában tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. A kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a felperesnek lehetősége volt arra, hogy átgondolja, megfontolja az abban foglaltakat és annak alapján hozzon döntést a kölcsön felvétele, a kölcsönszerződés megkötése kérdésében. Hivatkoztak arra, hogy a 2/2012. (XII.10.) PK véleményből, továbbá az rPtk. 4. §-ából következően a fogyasztótól is elvárható volt, hogy az ügylet nagyságrendjéhez, kockázatához igazodó tájékozódással éljen, további tájékoztatást kérjen, az okiratokat gondosan áttanulmányozza, az egyes rendelkezések kapcsán megfelelő magyarázatot igényeljen, a szerződés áttanulmányozásához akár további határidő biztosítását kérje, vagy jogban jártas szakember közreműködését vegye igénybe.

Rámutattak, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperes 2007. március 5-én írta alá, míg a kölcsönszerződés megkötésére 2007. március 19-én került sor. Hangsúlyozták, hogy mind a szerződésnek a V.4. bekezdése, mind a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelműen rögzítette, hogy az árfolyamkockázat a felperest terheli, annak nincs valós korlátja. Erre figyelemmel a hitelező által adott tájékoztatás megfelelt az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak.

Kiemelték, hogy országos szintű, és az elsőfokú bíróság, valamint az ítélőtábla által is követett irányadó bírói gyakorlat, hogy a perbelivel azonos tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a jogszabályi előírásoknak és a tisztesség követelményének. Részletesen hivatkoztak a Győri Ítélőtábla Pf.IV.20.022/2019/13/I. számú ítéletében írtakra azzal, hogy az abban foglalt megállapítások a jelen eljárásban is irányadók.

Hangsúlyozták, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelensége a 2/2014. PJE-ben meghatározott konjunktív feltételek figyelembevételével sem állapítható meg. A felperes nem bizonyította, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő, vagy az írásbeli tájékoztatás mellett olyan

egyéb tájékoztatást kapott volna, amelyből az következne, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Hivatkoztak **Tanú 1** neve tanúvallomására, mely szerint az ilyen típusú ügyletek esetében külön felhívták az ügyfél figyelmét az árfolyamkockázatra, kamatkockázatra, illetőleg arra, hogy ezek nyomán változhat a törlesztőrészleteknek és a tartozásnak is az összege. A tájékoztatás egyértelmű és világos volt azt illetően is, hogy az árfolyamkockázat korlátlan mértékben a felperest terheli, ez pedig azt jelenti, hogy az árfolyam kedvezőtlen alakulása gazdaságilag nehezen viselhető terheket jelenthet az adós számára. Hangsúlyozták, hogy a 6/2013. PJE-hez képest az EUB C-51/17. számú ügyben hozott határozatban és az EUB C-118/17. számú határozatban sem fedezhető fel nóvum. Ezt meghaladóan hivatkoztak a Kúria Elnöke által felállított Konzultatív Testület 2018. október 10-i ülésén rögzített emlékeztetőben foglaltakra. Kiemelték, hogy az ügyben nem nyert bizonyítást olyan írásbeli vagy szóbeli tájékoztatás, amely a várható árfolyamnövekedés felső határára, vagy maximális nagyságrendjére akár csak utalt volna. A hitelezőnek az árfolyamváltozás várható mértékéről a 6/2013. PJE alapján nem kellett tájékoztatást nyújtania az adós számára. Ezért minden olyan felperesi hivatkozott irattal, amely arra utal, hogy az alperes tájékoztatása nem volt megfelelő.

Előadták, hogy már a 48/2008. EK irányelv vitája során is jelentős érv volt, hogy a rendkívül széles és speciális szakmai terminusokkal operáló tájékoztatás adott esetben kontraproduktív lehet. Az a tény, hogy a felperes olyan hitelkonstrukciót választott, amelyben a futamidő első 60 hónapja során fix forintösszegű törlesztőrészleteket kell fizetnie, ugyancsak azt igazolja, hogy a felperes az árfolyamkockázat súlyát átlátta és annak viselését vállalta. Rámutattak, hogy a felperes az alperes által megküldött folyósítási értesítővel és egyenlegközlőkkel szemben kifogással nem élt. A devizakamatlábak változásának feltételeiről való külön tájékoztatás elvárása indokolatlan és alaptalan. Az egyoldalú kamatváltoztatásra vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelenségét és annak jogkövetkezményeként az érintett kölcsönszerződések részleges érvénytelenségét a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletével már a jelen per tárgyát képező szerződésre is kiható hatállyal megállapította, ezért nincs törvényes lehetőség arra, hogy ugyanezen okból ugyanezen általános szerződési feltétel tisztességtelenségének (ismételt) ítéleti megállapítása mellett a szerződés egészének az érvénytelensége kimondásra kerüljön. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helytállóan döntött a kezelési költséggel, a szerződés felmondásával és az engedményezési szerződéssel kapcsolatos kereseti kérelmek tárgyában is.

A másodfokú tárgyaláson előadták, hogy a felperes előadásával szemben az állapítható meg, hogy a perbeli szerződés hatálya alatt is volt olyan időszak, amikor a svájci frank árfolyama csökkent, ezért a felperesnek a trendekkel kapcsolatos előadása sem foghat helyt.

A fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság ítélete az alábbiak szerint az érdemi felülbírálatra alkalmatlan:

Tekintettel arra, hogy a felperes a másodfokú tárgyaláson előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet terjesztett elő, az ítéltábla először ezt a kérdést vizsgálta, és megállapította, hogy a kérelem nem alapos.

Az EUMSZ. 267. cikke (az EKSZ. korábbi 234. cikke) szerint az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) a szerződések értelmezése;
- b) az uniós intézmények szervek, vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.

Az Európai Bíróság az EUB C-126/17. és EUB C-51/17. számú ügyben már értelmezte, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatással szemben támasztott világosság és átláthatóság követelményei mit jelentenek. Ezért a jelen ügyben elhangzott konkrét tájékoztatással kapcsolatban a perbíróság feladata annak eldöntése, hogy az EUB ítéleteiben meghatározott, az

árfolyamkockázatról való tájékoztatással szemben támasztott feltételeknek megfelel-e a tájékoztatás, amely nem tér ki a szerződéskötést megelőzően a szerződés mértékadó devizanemének korábbi időszakban bekövetkezett változásaira. Erre tekintettel az ítéletábra az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította.

Ami az eljárás érdemét illeti, az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította, hogy a 6/2013. PJE szerint a deviza alapú kölcsön is devizakölcsön. Osztja az ítéletábra a törvényszék álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a devizakölcsönnek az elsőfokú ítéletben ismertetett sajátosságaiból következően a kirótt tartozás a perbeli szerződés alapján egyértelműen megállapítható, és annak meghatározottságát nem érinti, hogy a szerződéskötés időpontjában nem határozható meg, hogy a lerovó pénznemben az adós teljesítése a teljes futamidő alatt hogyan alakul. Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság az 1/2016. PJE-ben foglaltakra is. Osztja az ítéletábra a törvényszék álláspontját azt illetően is, hogy a kezelési költséggel kapcsolatos megállapodás tisztességtelensége csak akkor lenne megállapítható, ha az arra vonatkozó szerződéses rendelkezés nem lenne világos, nem lenne érthető. Helytálló, hogy a jelen szerződésben ez nem állapítható meg. Osztja az elsőfokú bíróság álláspontját az ítéletábra azzal kapcsolatban is, hogy a perbeli szerződés fogyasztói szerződés. Helytálló, hogy a kölcsönszerződés felmondására - amennyiben az érvényesnek tekintendő - jogszerűen került sor, mint ahogy helyes az is, hogy az alperesek közötti engedményezési szerződés érvénytelenségére a felperes a jelen eljárásban alappal nem hivatkozhat.

A felperes fellebbezésének indokolásában az árfolyamkockázattal kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapításokat vitatta. A törvényszék a hitelező által adott tájékoztatást azért tartotta megfelelőnek, mert abból kiderül, hogy az árfolyamkockázat létezik, az árfolyam elmozdulása bármikor, bármilyen mértékű lehet. A tájékoztató az árfolyamváltozás jellegét is feltünteti és tartalmazza azt is, hogy az a felperes fizetési kötelezettségeire nem elhanyagolható mértékű hatással lehet, az árfolyamváltozás gazdaságilag jelentős következményeket hordozhat, és ezt a kockázatot kizárólag a felperes viseli.

Kétségtelen, hogy az elsőfokú eljárás során és a fellebbezési ellenkérelemben is hivatkozott bírói gyakorlat - így többek között a Győri Ítéletábra Pf.IV.20.022/2019/13/I. számú ítélete is - a jelen per tárgyát képező árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségét állapította meg. Az ítéletábrának tudomása van arról, hogy a perbeli tájékoztatással azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást már több, köztük a jelen bíróság is vizsgálta, s az ezen ítéletekben megjelenő álláspont szerint a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat világosan és egyértelműen rögzítette, hogy az ilyen típusú finanszírozás árfolyamkockázattal jár, a kockázatnak nincs felső határa, valamint azt is tartalmazta, hogyha a forint gyengül, a törlesztőrészlet jelentősen emelkedhet (pl. Szegedi Ítéletábra Pf.III.20.320/2017/6., Fővárosi Ítéletábra 14.Gf.40.562/2018/7/II., Győri Ítéletábra Pf.IV.20.326/2018/7/I).

Ugyanakkor a felvetődő kérdés vizsgálata folyamatosan elvégzendő, és az EUB határozataiban is kimutathatóan egyre mélyebben kibontott értelmezés eredményeként a jelen ügyben az eljáró tanács álláspontja az, hogy a perbeli szerződés V.4. pontja szerinti, az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás, valamint a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat nem felel meg az azzal szemben támasztott, az EUB C-26/13. számú és az EUB C-51/17. számú ítéletben foglaltaknak. Az EUB C-26/13. számú ítélet rendelkező rész 2. pontja szerint a 93/13/EGK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a jelen per tárgyát képező szerződés árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie. E követelményen pedig nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltétel nyelvtani szempontból kell, hogy érthető legyen, hanem

annak tájékoztatást kell nyújtania átlátható jelleggel a szerződésben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működéséről, az e mechanizmust és a kölcsön folyósítását meghatározó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyról oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Az EUB C-51/17. számú ítélet 73-76. pontjaiból következően a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a kölcsönfelvevő tájékozott és megalapozott döntést hozhasson. A tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja leértékelődik, azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont). További követelmény, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételeit megismerhesse (76. pont). Az EUB C-51/17. számú ítélet utal az EUB C-186/16. számú ítéletre, ami az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatással szemben megfogalmazott átláthatóság követelményét akként értelmezi, hogy az érthető megfogalmazásnak a tájékoztatás abban az esetben felel meg, ha az feltünteti azon mechanizmus konkrét működését is, amelyre az érintett feltétel utal, valamint adott esetben az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt, vagyis a tájékoztatásnak ki kell térnie a fogyasztó kötelezettségvállalását esetlegesen befolyásoló, valamennyi olyan tényezőre, amely révén felmerheti, különösen az általa felvett hitel teljes költségét. A fogyasztónak a tájékoztatás alapján képesnek kell lennie arra, hogy felmérje e költségeket, a hitelszerződésnek említést kell tennie a szerződés tárgyát képező szolgáltatások jellegénél fogva elengedhetetlennek tekintett információkról (44. és 47. pont).

Sem a szerződésbe foglalt, sem a külön okiratban megszövegezett tájékoztatás nem tér ki arra, hogy a deviza kamatlábak változása a deviza árfolyamának változása mellett, illetőleg attól függetlenül is jelentős mértékben befolyásolhatja a felperesek törlesztési kötelezettségét. Ennek azért van jelentősége, mert a szerződés II.3. pontja szerint a kamat és a kezelési költség változó mértékű. Függetlenül attól, hogy az egyoldalú kamatváltozás lehetőségére vonatkozó szerződési kikötés utóbb érvényesnek vagy érvénytelennek tekinthető-e, a szerződéskötés időpontjában az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást úgy kell értelmezni, hogy annak során figyelemmel kell lenni arra, a szerződés szerint a hitelező egyoldalú kamatváltoztatással élhet. Az árfolyamkockázat mibenlétének értékelése során ugyanis a fogyasztó nyilvánvalóan nem lehetett tisztában azzal, hogy utóbb a kamatváltoztatást egyoldalúan lehetővé tevő szerződési rendelkezést a bíróság érvénytelennek találja. A perbeli szerződés szerinti tájékoztatás nem tér ki arra, hogy a devizakamatláb növekedése az árfolyam kedvezőtlen változása együttesen is hathat, e hatások kumulálódhatnak, az egyes változások nem lineáris módon megfeleltethető mértékben növelik (csökkentik) a felperesre háruló terheket, a törlesztőrészletek összegét. Az I. és II. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a devizakamatláb lehetséges változásának ismertetését nem kell tartalmaznia az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak. Az EUB C-51/17. számú ítélet 74. pontja a korábbiakban kifejtettek szerint ezzel ellentétes érvelést tartalmaz. Nem tér ki arra sem a tájékoztatás, hogy a törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértékének jelentős mértékű növekedése korlátlan, vagy korlátos-e. Ilyen kitételt sem a külön okiratba foglalt tájékoztatás, sem a szerződés V.4. pontja nem tartalmaz. Erre figyelemmel a felperes nem lehetett tisztában az írásbeli tájékoztatás alapján az árfolyamkockázat tényleges mibenlétével, vagyis azzal, hogy az írásbeli tájékoztatásban megjelenő „jelentős mérték” gyakorlatilag korlátlan

kockázatviselést jelent számára, annak valójában felső határa nincs. Az írásba foglalt tájékoztatás nem tett eleget az EUB C-51/17. számú ítélet 78. pontja szerinti követelménynek, az ugyanis csak arra tért ki, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet. A tájékoztatás nem tette lehetővé, hogy a fogyasztó értékelje a leértékelődésnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt konkrét gazdasági következményeit is. E körben különös jelentőséget tulajdonított az ítélőtábla annak, hogy a C-186/16. számú ítélet (Andriuc ítélet) 3. pontjában megfogalmazott követelményt a bíróság akként értelmezi, hogy a „jelentős mérték” jelentéstartalmát sem pusztán nyelvtanilag, hanem a szerződéskötés időpontjában az akkor fennálló körülmények alapján a fogyasztó döntését motiváló előreláthatóság keretei közé helyezve kell értelmezni. Mindezek alapján az ítélőtábla az EUB C-186/16. számú ítélet rendelkező részének 2. és 3. pontjába írtakra is figyelemmel azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem felelt meg a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, ezért az - figyelemmel arra, hogy a jellegadó szolgáltatás körén belül értékelendő - a 4. cikk (2) bekezdés utolsó fordulatára tekintettel az rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján tisztességtelen.

Erre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet elutasító jogalapi részében megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján. Mivel az elsőfokú bíróság az eltérő jogi álláspontja folytán a lehetséges jogkövetkezményeket, azok alkalmazását nem vizsgálta, e körben az eljárás folytatása szükséges, ezért az ítélőtábla az iratokat az elsőfokú bíróságnak visszaküldte.

Az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a jellegadó szolgáltatáshoz, a szerződés fő tárgyához kapcsolódó árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége, vagyis a szerződés érvénytelensége esetén milyen jogkövetkezmények alkalmazandók.

E körben több megoldás is lehetséges. A Kúria 2019. június 20-i ajánlása szerint (amely nem jogszabály, a bíróságok számára kötelező erővel nem bír) az egyik lehetőség az, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása, mint egyetlen alkalmazható érvénytelenségi jogkövetkezmény keretén belül a kirovó pénznemmé a forint válik, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének a szerződésből megállapítható kamatfelárral növelt mértékével egyenlő. A másik megoldás az ajánlás szerint az, hogy a szerződés egyéb rendelkezéseinek érintetlenül hagyása mellett a bíróság a deviza/forint átváltási árfolyamot maximálja a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával. Bár jellemzően a fogyasztó érdekét az szolgálja, hogy a felvett hitelösszeget ne egyösszegben, kamatokkal terhelten kelljen visszafizetnie a hitelezőnek, elvileg nem zárható ki az sem, hogy a bíróság a szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett azt nem nyilvánítja érvényessé, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményeit úgy alkalmazza, hogy az érvényessé nyilvánítás során csupán arra van figyelemmel, a fogyasztót pénztartozás terheli, a pénztartozás után jár kamatot pedig a nemzeti jog diszpozitív rendelkezései alapján (Ptk. 321. §, Ptk. 232. §) határozza meg. Az elsőfokú bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása során figyelemmel kell lennie az EUB C-118/17. számú ítélet 53. és 54. pontjára, valamint az EUB C-260/18. számú ítélet 56., 62. és 68. pontjában foglaltakra. Megjegyzi az ítélőtábla, hogy a lehetséges, a korábbiak szerinti jogkövetkezményeken belül a Kúriának az árfolyamkockázat kiküszöbölésére vonatkozó ajánlása az újabb, az EUB C-260/18. számú ítélete tükrében értékelendő arra is figyelemmel, hogy a ténylegesen teljesített törlesztési részletekhez képest a fogyasztó számára minden olyan eset előnyösebb amikor az árfolyamváltozás figyelembe vehető mértékét meghaladta a pénzintézet által az egyes törlesztőrészletek meghatározása során alapul vett árfolyamváltozás. Az elsőfokú bíróságnak ebben az esetben mérlegelnie kell milyen mértékű az az árfolyamkockázat, amivel a fogyasztónak akkor is számolnia kellett, ha egyébként az árfolyamkockázat mechanizmusára, az azzal kapcsolatos körülményekre az pénzintézet nem adott megfelelő tájékoztatást.

Győr, 2019. október 16.

Dr. Zámbo Tamás sk.
a tanács elnöke

Dr. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

Dr. Mészáros Zsolt sk.
bíró